Скінчиться раз уже неволя,
Уступить довга тьма.

Шаліє чорний демон злоби,
Сичить огнем пекольний змій:
„Далой богов!“ — „Ах, ко́би, ко́би
Хоч десять монахів. Не йшло би
Так гордо пекло в бій“.

На жаль, нема — нема нікого.
Прийми, Царю, мій скромний дар.
Над це не маю більш нічого,
Але здійми з народу мого
Пекольний цей тягар.

І понеслось широким світом:
Христовий воїн — ще один!
Своїм катам він був ґранітом,
А нам буде світляним мітом
І покликом на чин!

Р. Манже.
Студит.

ПІСНЯ НАД ПІСНЯМИ *

(докінчення)

Переклад із грецької мови з поясненнями
зладив
о. Михайло Кравчук

IV

— Суламіта —

(сама в свому домі)

2. Я сплю, та моє серце сторо́жить.
Голос мойого милого!
Він у двері постукує.

— Соломон —

Відчини мені, сестро моя,
дружино моя, голубко моя,
найгарніша моя!

* Початок гл. ч. 1—2. Там перекладчик подав теж вступ, де вияснив, як цю пісню слід розуміти. В цій частині описана любов Суламіти і Соломона, вже увінчана подружжям, яка одночасно є алєгорією любови Бога до вибраного народу в Старім Завіті і любови Христа до основаної Ним Церкви, та взагалі любови Творця до людей, в першу чергу до Пречистої Діви Марії. *Ред.*

Бо моя голова вся росою припала,
мої ж кучері — краплями нічними.

— *Суламіта* —

3. Роздяглася я з вбрання могó,
як же в нього та зодягатись?
Я помила ноги мої,
то як же їх валяти?

4. Милий мій крізь дірку руку простяг [1],
і нутро моє заворушилось перед ним.

5. Я встала відчинить мойому милому;
з моїх рук капало миро,
з пальців моїх миро спливало
на ручку від замкá.

6. Відчинила я мойому милому,
та мій милий уже відійшов.
В мене ж серце завмерло було
на його слово.
Кинусь шукати його,
та його не найшла я;
стала я кликать його,
та він не озвався до мене.

*

7. Стрінули мене стóрожі
що обхóдили місто:
побили мене і зранили мене,
здерли з мене намітку мою
сторожі мурів.

8. Заклинаю вас, дочки єрусалимські,
усім, що росте і красується в полі:
Як стрінете могó милого,
то скажіть йому,
що я пропадаю з любови.

— *Єрусалимські дочки* —

9. Що ж то? Твій милий та понад коханців,
найуродливша поміж жінками?
Чим же твій милий кращий за іншого,
що ти нас так заклинаєш?

— *Суламіта* —

10. Мій милий білий — румяний,
кращий за десять тисячів інших.

[1] Милий хоче сам собі двері відчинити, відсунути крізь дірку дерев'яний засув.

11. Голова його чистеє золото,
волосся його — кучері, чорні як ворон.

12. Очі його, як тії голуби,
що при потоках водних,
гейби в молоці скупані,
посідали та над струмочками.

13. Лиця його — квітники запашні,
запах від них несеться;
губи його мов ті лілеї,
що із них миро капле.

14. Руки його з золота точені,
в самоцвіти оправлені;
а стан його наче той посуд
із слонової кости в сафирах[1].

15. Ноги його — стовпи мармурові,
поставлені та на злотих основах;
вид же його, як той Ливан,
величній, як ті кедри.

16. Уста його самі солодощі,
а ввесь він — любощі.
Такий то милий мій, такий то подруг мій,
єрусалимські дочки.

— *Єрусалимські дочки* —

17. Куди ж пішов коханий твій,
найгарніша поміж жінками?
Куди подівся милий твій,
бо ми будем його із тобою шукати.

— *Суламіта* —

(догадується, де її милий пробуває)

6. 1. Мій милий пішов до себе в сад
між квітники пахучі,
щоб у городі пробувати
та й лілеї зривати.

2. Я моґо милого, а милий мій,
він між лілеями вітає.

*

— *Соломон* —

(назустріч дружині)

3. Гарна ти, мила моя,
гейби благовоління[2],

[1] Дорогоцінний, дуже твердий шляхетний камінь.
[2] В єврейськім тексті: як Тирса. Це місто в Самарії, прекрасно положене на горі, було якийсь час столицею північного, ізраїльського царства.

як Єрусалим принадна,
а грізна мов те військо,
що до бою готове.

4. Відверни свої очі від мене,
від них бо хвилююся я.
В тебе волос немов та череда кіз,
що сходять з Галааду.

5. Зуби в тебе — неначе отара овець
що, острижені, виходять з купелі,
а у кожної пара близнят
і неплідної поміж ними немає.
Губки в тебе — немов пурпуровая стрічка
й уста в тебе принадні.

6. Як половинки гранатного яблука
лиця твої, що виглядають з-поза серпа́нку.

7. Шістьдесять є княгинь
і бранок вісім деся́тків
та й дівчат, що їм лі́ку не має.

8. Та єдина у мене голубка,
найгарніша моя,
одиначка у неньки своєї,
вибрана у тієї,
що її породила.
Як дівчата уздріли її,
то стали її вихваляти;
княгині та й бранки,
та й вони почали́ її величати:

9. Хто це, що мов зоря́ зазорилася?
Гарна, як місяць,
ясна як сонце,
Грізна наче військо під хоругвами?

* * *

V

— Сулами́та —

10. Я зійшла та в оріховий сад
подивитись на квіти у лузі;
поглянути, чи цвіте виноград,
чи зацвіли гранатнії яблуні?

11. Там до моїх грудей я пригорну тебе...
Та не счулася моя душа,

як мене привели́
до колесниці того, що зна́тний у народі [1].

— *Бояри — дружинники милого подруга* —

12. Огляньсь, обернись, Суламіто!
Огляньсь, огляньсь, щоб ми
надивились на тебе.

— *Суламіта* —

7. 1. Що хочете бачити на Суламіті?
що вона йде як поли́й у поході?

— *Бояри — дружинники* —

Що за гарнії ноги твої
та в обуві твоїм,
дочко княжого роду.
Круглі ж бедра твої — мов намисто,
що мистецькі руки зробили.

2. Лоно в тебе — круглоточена чаша,
що не є без напою;
стан же твій — як пшениці стіжок,
а круг нього лілеї.

3. Обі перси твої
неначе двійнята в серни.

4. Твоя шия — наче та башта
із слонової кости;
очі твої як стави в Єсевоні [2]

коло воріт, де дівчат много.
Ніс твій — мов вежа на Ливані,
обернена лицем до Дамаску [3].

5. Голова твоя в тебе неначе Кармил [4],
а заплетені коси на твоїй голові
наче та багряни́ця,
що й цареві на вдивовижу.

— *Соломон* —

6. О, яка ж ти краса!
І чого то принадна така
є любов у твойому коханні?

---

[1] Зна́тний у народі, Амінадав, це символічне ймення милого, Соломона.
[2] В місті на східньому березі Йордану у підніжжя антиливанських гір. Коло воріт міста були два стави, багаті на рибу.
[3] Дамаск — торговельне, багате й гарне місто на схід від Антиливану.
[4] Кармил — це дуже врожайне верхогірря над Середземним морем, на захід від Галилеї, вкрите виноградними садами.

7. Ось твій стан та до пальми подобен,
твої ж груди до виноградних гронів.

8. Я сказав: На пальму[1] зійду,
досягну аж вершка її;
і будуть мені груди твої
за виноградні грона
й запах ніздер твоїх, як від яблук.

9. Та й уста твої як найкраще вино,
що так щиро до мене тече
та й уста мої зрошує й зуби.

— *Суламіта* —

10. Я належу до друга мого́,
та й він до мене лине.

*

11. Ходи ж, любий мій, в поле підем,
пробуватимем в селах.

12. Вранці підем у виноградник;
поглянем, чи розцвівсь виноград,
чи завязався овоч,
чи зацвіли гранатнії яблуні.
Там зазнаєш моєї любови.

13. Мандрагори[2] свій запах дають,
а біля дверей наших
всі, щонайкращії овочі,
свіжі та й да́вні тобі,
коханий мій, я заховала.

*

(Сумна, як її коханий подруг із нею розлучається).

8. 1. Ой, коби ти був братом моїм,
що ссав груди моєї неньки,
я б, зустрівши тебе, й на дворі
цілувала б тебе[3],
та й мене б не осудили.

---

[1] Південне дерево з нерозгалуженим стовпуватим пнем, закінченим на верху китицею великого пернатого листя. Її непоказні лілеєваті квіти зібрані у віхуватий колос, неначе піхвою, огорнені широким листом.

[2] Мандрагора — це дуже пахуча, але й отруйна зелиста ростина з широким листям і лійкуватим квітом та грубим волохатим корінем. Її маленькі яблука своїм запахом ділають усипляючо. По думці старинних мандрагора має любовну й запліднюючу силу. В середньовіччі уживали її до чарів.

[3] В арабських бедуїнів дівчина може прилюдно цілувати тільки брата або найближчого свояка.

2. Я взяла б тебе й завела б
у господу до неньки моєї,
у світлицю тієї, що почала́ мене,
й напувала б та вином запашним,
соком з яблук моїх із гранатних.

3. Ліва рука його під головою в мене,
а правиця його мене обнімає.

— *Соломон* —

4. Заклинаю вас, дочки єрусалимські,
тим, що росте і красується в полі,
не будіть, не тривожте зо сну милої,
аж доки сама схоче.

VI.

— *Єрусалимські дочки* —

5. Хто це, що світлосяйна йде,
спершись на коханого свого?

— *Соломон* —

6. Під яблунею, там збудив я тебе;
там зродила тебе мати твоя,
там то страждала та,
що на світ привела тебе.
Положи мене, як печать, на твоє серце [1],
як обручку та на своє ра́мено.

— *Єрусалимські дочки* —

Так, любов така сильна, як смерть,
заздрість жорстока, як пекло;
її полумя — огневе полумя,
як огонь, що палає.

7. І води великі
не можуть вгасити любови
та й ріки її не затоплять.
Хоч би давав чоловік
всі достатки свої за любов,
то ним погордували б.

*

[1] Знатні мешканці Сходу мали свої печатки, часто й із золота, що на них було вирите ймення. Носили їх, завішені на шнурочку, на грудях, або як перстень на пальці.

8. Є сестра в нас мала,
що не має ще перс;
що робитимем з сестрою нашою в день,
як про неї вестимуть розмову?

9. Як би вона муром була, то ми
збудували б на ній срібні палати;
коли б вона була дверми, тоді ми
обложили б її кедровими дошками.

— *Суламіта* —

10. Я є мур, та й груди мої — наче башти;
і буду я в їхніх очах
як така, що за спокоєм тужить.

*

11. Виноградник мав Соломон
та у Веел-Амоні [1]
й передав виноградник свій сторожам;
та й кожний мав принести
за його плоди по тисячі срібних.

12. А мій виноградник передо мною.
Нехай буде й тисяч тобі, Соломоне,
та й двісті сторожам плодів його.

— *Соломон* —

13. Ти, що в садках проживаєш —
друзі прислухуються до твого голосу;
дай же й мені послухать його.

— *Суламіта* —

(бажає бути тільки з милим далеко від людей).

14. Спішись, милий мій, наче кугак,
немов олень той молодий
на запашні гори.

[1] В густо заселеній країні. Може яка оселя, заложена Соломоном, або місто Амон у Східній Йорданії над Мертвим морем.